

- **Concepttekst jaarverslag 2022 Stichting WH Vliegenbos**

In september 2021 krijgt de Stichting WH Vliegenbos een nieuw bestuur, dat het stokje overneemt van de oorspronkelijke oprichters van de stichting. Onder dankzegging aan de voorzitter Vera Steenhardt en haar medebestuurders die meer dan 20 jaar de belangen van het bos met ziel en zaligheid behartigd hebben, vangen de nieuwe bestuurders voortvarend aan.

De eerste maanden worden in beslag genomen door het maken van nieuwe statuten waarin de missie en visie van het nieuwe stichtingsbestuur wordt verwoord. De financiën van de Stichting worden ondergebracht bij de Triodos bank, een Ambistatus wordt aangevraagd bij de Belastingdienst, welke na enige tijd wordt verleend. Om een representatief beeld te krijgen hoe het Vliegenbos leeft bij belanghebbenden worden diverse gesprekken op gestart. Zo worden omwonenden, vertegenwoordigers van de aanliggende scholen, de dagelijkse leiding van Camping Vliegenbos en de directie van chemische fabriek Albemarle benaderd. Ook wordt contact gelegd met de bestuurders van Tennisvereniging Elzenhagen, stichting Beeldenbos, de Fietsersbond Nederland en Amsterdam Noord Toegankelijk. Tegelijkertijd wordt er gestart met het herstel van de enigszins verstoorte relatie op ambtelijk en bestuurlijk niveau. De recente protesten tegen een initiatief van het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Noord om te onderzoeken of een snellere fietsverbinding dwars door het bos zou moeten komen, hebben links en rechts wonden achtergelaten en het wantrouwen is wederzijds groot.

Nieuwe wind

Het huidige stichtingsbestuur maakt op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau duidelijk dat er een nieuwe wind door het bos waait. Ofschoon de bescherming van het Vliegenbos in de breedste zin van het woord nog altijd de belangrijkste component van de geformuleerde missie zal zijn, zal er sprake zijn van een andere aanpak en toonzetting.

Om de zelfstandigheid en onafhankelijkheid van de stichting te garanderen wordt een aantal geldophaalacties ondernomen. Omwonenden en belanghebbenden worden via sociale media benaderd. Vanuit het netwerk van het stichtingsbestuur worden ook vastgoedondernemers die posities hebben in het aanpalende Hamerkwartier gevraagd om een substantiële bijdrage. Vanuit hun belang bij een groene omgeving voor hun toekomstige ontwikkelingen worden enkele genereuze donaties gedaan die de Stichting WH Vliegenbos enige armslag geven. De donaties worden gedaan zonder toezeggingen of voorwaarden ten gunste van de gevers, evenmin kunnen zij rechten ontfemen aan hun gift.

Vanzelfsprekend vernieuwt de Stichting haar website en zorgt dat zij zichtbaarder wordt op sociale media en wordt een nieuwsappgroep aangemaakt ten einde zo veel mogelijk belanghebbenden te bereiken.

Bestuurlijk en ambtelijk overleg

Op bestuurlijk niveau zijn er constructieve gesprekken met zowel het Dagelijks Bestuur van het stadsdeel Noord- in de persoon van portefeuillehouder Saskia Groenewoud- als met de Wethouder voor Verkeer, RO en Groen, Egbert de Vries. Ambtelijk lukt het de stichting om op regelmatige basis een breed overleg te organiseren met ambtenaren met verschillende competenties die allemaal met het bos te maken hebben, maar die gewoonlijk nauwelijks een op een contact met elkaar hebben. Zo worden “Beheer” aan “Schoon” aan elkaar gekoppeld en zitten V&OR en Gebiedsbeheer bij elkaar aan tafel. Uit deze gesprekken blijkt dat er in 2022 groot onderhoud aan het middenpad op de planning staat, hetgeen inhoudt dat het asfalt aan vervanging toe is. Op initiatief van de Stichting wordt onderzocht of een natuurlijke halfverharding een budgetneutraal alternatief zou kunnen vormen. Dit wordt tijdens een later overleg door V&OR bevestigd. Inmiddels heeft -medio 2022- de uitvoering plaatsgevonden: Voor het eerst in meer dan een halve eeuw is er asfalt uit het bos verdwenen in plaats van bijgekomen en is het 1500m² tellende middenpad verhard met Nobrecal.

Sluiproutes

In een ander dossier wordt geconstateerd dat door de toegenomen populariteit en tijdens de covid-pandemie exponentieel gegroeide drukte, steeds meer wandelaars zich buiten de “gebaande paden” begeven. Behalve de reguliere verharde paden, zijn er in de donkerste bosvakken een aantal gekende struinroutes, die tot dan toe steeds door beheer –in nauw overleg met het vorige bestuur van de Stichting- met snippers bedekt worden. Doordat wandelaars afwijken van deze snipperpaden ontstaan al snel olifantenpaden, die op hun beurt weer doorkruist worden door geitenpaadjes. Voordat er ook cavia- en hazenpaden ontstaan – hetgeen volgens ecologen desastreuze gevolgen kan hebben voor zowel kwetsbare flora als fauna- neemt de Stichting Vliegenbos het initiatief om deze wildgroei van sluiproutes actief een halt toe te roepen. In eerste instantie door het opwerpen van natuurlijke barricades in de vorm van stammen en takken. Nadat deze bij herhaling –al dan niet opzettelijk- worden verwijderd, plaatst de stichting op een aantal strategische plekken bebording met het verzoek het betreffende bosvak niet te betreden. Een QR code leidt naar de website waarin eea nader toegelicht wordt.

Iepenziekte

Ofschoon het feit dat het Vliegenbos beroemd is om haar iepenpopulatie levert dit ook een acuut punt van zorg op: de iep is extreem vatbaar voor een dodelijk virus. Deze iepenziekte zorgt regelmatig voor grote schade in het bos. Omdat het van het grootste belang is dat de symptomen van dit hoogst besmettelijke virus in een zo vroeg mogelijk stadium te herkennen om verspreiding te voorkomen, organiseert de Stichting Vliegenbos een aantal workshops waarin experts uitleggen hoe deze te herkennen en hoe vervolgens te handelen. Een aantal omwonenden heeft zich voor deze zogenaamde iepenbuddycursus aangemeld en de eerste positieve resultaten lieten niet lang op zich wachten: een deelnemer ontdekte een boom in matige staat die bij nader onderzoek inderdaad besmet bleek te zijn. Met deze actie zijn waarschijnlijk een flink aantal bomen gespaard.

Monumentale lindenboom

In 2022 stelt de gemeente een buurtbudget ter beschikking om het groen in de stad te verbeteren. Bewoners kunnen hun stem uitbrengen op door burgers ingediende plannen. Het stichtingsbestuur besluit mee te dingen naar een budget uit het Buurtbudget Groen met een plan voor een monumentale Lindeboom en een groen lint van insecten trekkende struiken. Het idee hiervoor is ontstaan tijdens een overleg met buurtbewoners. Er wordt intensief campagne gevoerd met huis-aan-huis folders in alle buurten rondom het bos. Op social media wordt er ook flink gelobbyd voor het voorstel. De inspanningen hebben succes: het plan krijgt voldoende stemmen en er komt €15.000 beschikbaar voor de realisatie. Het duurt even voordat de Lindeboom eindelijk geplant kan worden maar op 10 maart 2023 vindt de officiële planting plaats in bijzijn van stadsdeelbestuurder Brahim Abid en buurtbewoonster Ria de Brune. Wat later worden de bij het plan horende struiken samen met buurtbewoners geplant. Met nog overschietend budget worden vijf bankjes gemaakt van in het bos gesneuvelde iepen, die worden geplaatst mede op dringend verzoek van Amsterdam Noord Toegankelijk dat spreekt namens mensen met een beperking.

Zwerfvuil schoonmaak en kwaliteit openbare ruimte

In een traditie gestart door van het oude stichtingsbestuur wordt tweemaal per jaar een grote schoonmaakactie in het bos georganiseerd. In samenwerking met ambtenaren van Schoon –die prikkers, handschoenen en afvalzakken leveren- halen tientallen vrijwilligers bergen zwerfvuil uit de bosvakken. Los van “normaal” vuilnis als blikjes, lege chipszakken en sigarettenpakjes worden vaak spectaculaire vondsten gedaan: van losse wielen tot volledige fietsen, slaapzakken en ander beddengoed, gaspatronen en lachgasflessen (diverse formaten) en nauwelijks gedragen rubberen kaplaarzen.

In overleg met Gebiedsbeheer organiseert de Stichting Vliegenbos een actie waarbij zo veel mogelijk meldingen gemaakt worden op de site van de Gemeente met betrekking tot de onder de graffiti en stickers zittende lantaarnpalen in het bos. Omdat in het bos een laag onderhoudsregime geldt zijn de palen in geen 20 jaar gereinigd. Met de meldingen als gereedschap lukt het de gebiedsbeheerder om in de opvolgende week een grootscheepse schoonmaakactie te organiseren. Vanaf dat moment wordt het onderhoud met regelmaat door “Schoon” uitgevoerd.

Een soortgelijke strategie blijkt functioneel bij de schoonmaak van diverse utilitaire kasten in het bos. Zowel Waternet, als Liander zijn -na lang aandringen- overgegaan tot het reinigen c.q. schilderen van de onder hun beheer vallende kasten, hetgeen bijdraagt aan de kwaliteitsbeleving van de openbare ruimte.

De houten banken – bij de vijver in de bocht- worden door bestuursleden van de stichting persoonlijk geschilderd met door de gemeente beschikbaar gestelde verf. De Stichting pleit voor het strategisch plaatsen van een vijftal nieuwe afvalbakken, welke geleegd kunnen worden met het inmiddels bij Schoon beschikbare elektrische voertuig.

Vanuit het buurtbudget laat de Stichting Vliegenbos -mede op dringend verzoek van vertegenwoordigers van Amsterdam Noord Toegankelijk die spreken namens

mensen met een beperking- van in het bos gesneuvelde iepen een vijftal nieuwe banken maken en plaatsen.

De Stichting zet zich in voor het plaatsen van extra prullenbakken, vooral op drukke kruispunten en in de buurt van zitplekken. Het oude bezwaar van Schoon dat het onwenselijk was om met grote vrachtwagens in het bos de collectie te doen wordt ondervangen door de inzet van kleine, elektrische voertuigen. Inmiddels zijn twee extra prullenbakken geplaatst, bij de banken die langs de vijver staan.

Verkeer

Het vooralsnog afblazen van het fietspadinitiatief maakt eens te meer duidelijk dat in de organisatie van de verkeersroutes in en rond het bos wellicht de grootste uitdaging ligt ten einde het voortbestaan van het bos te borgen tegen onvermijdelijke toekomstige ontwikkelingen.

De groeiende bevolking van het stadsdeel (150.000 inwoners in 2040), de onvermijdelijke woningproductie in het Hamerkwartier, de intensivering van de verkeersbewegingen met de centrale stad –al dan niet middels de vurig gewenste vast oeververbinding- zijn stuk voor stuk zaken die grote invloed zullen hebben in het bos. In de studie van de door de gemeente omarmde commissie de hoogte is er sprake van 30.000 extra fietsbewegingen per dag (!) tussen de centrale stad en stadsdeel Noord.

De Stichting WH Vliegenbos heeft hierop geanticipeerd door een groot en ambitieus visiestuk te formuleren getiteld Vliegenbos 3.0. Hierin worden aspecten m.b.t. fiets- en autoverkeer, de maximale toegankelijkheid (ook voor mensen met een beperking) en de connectie met de omliggende woonomgeving in kaart gebracht en suggesties gedaan voor een oplossingsgerichte aanpak. Deze visie is gepresenteerd aan omwonenden, belanghebbenden en bestuurders. Momenteel wordt op ambtelijk niveau gewerkt aan een bestuurlijk advies (verwachting Q2 2023).

Vooruitlopend op structurele ingrepen spant de stichting WH Vliegenbos zich voortdurend in om de huidige situatie zo efficiënt mogelijk te organiseren. Zo is in samenwerking met V&OR de geadviseerde fietsroute op Google maps gewijzigd en is na een gezamenlijke en openbare schouw een bestuurlijke beslissing genomen om tijdelijke voorzieningen in de bewegwijzering op te nemen. Dit alles met het doel om de wandelpaden in het bos zo veel mogelijk te vrijwaren van fietsverkeer over de noord-zuidverbindingen. De tijdelijke borden staan op de planning om medio 2023 te worden vervangen door definitieve.

Groen

Omdat de randvoorwaarden voor het Vliegenbos zijn omschreven in de Hoofdgroen structuur in de Omgevingsvisie 2050 van de Gemeente Amsterdam, voelt de stichting WH Vliegenbos zich bestuurlijk gesteund in het streven het groen in het bos te beschermen en waar mogelijk te versterken. Dat neemt niet weg dat er afdoende uitdagingen overblijven. Van de oorspronkelijke 32 hectare bij oprichting en aanleg van het Vliegenbos in 1912 zijn er inmiddels nog maar 20 over. Dit is op zich een zorgwekkend getal, zou deze trend zich voortzetten.

De Stichting heeft in haar missie opgenomen om zonder taboes te kijken waar ruimte terug te veroveren valt, in de wetenschap dat het bos midden in een bruisend en snelgroeiend stadsdeel ligt, evenals de acceptatie van tuinencomplex Buitenzorg en Camping Vliegenbos als gegeven.

In overleg met de Gemeente, Stadsdeel en ambtelijke diensten is besloten om het in de 80er en 90er jaren van de vorige eeuw verpakte deel van het bos -ter plaatse van de Meeuwenlaan- opnieuw onderdeel te maken van het bos. De eerste aanzet hiertoe is het glooiender maken van de oevers van de grote vijver en een aantal sloten langs het middenpad ten einde deze een natuurlijkere aanblik te geven. Met het plaatsen van boomstronken in het water zal de biodiversiteit hierdoor verbeteren. Vervolgens zal een fors aantal inheemse bomen worden aangeplant en worden ondersteund met heesters, struiken en zaailingen. Met de feestelijke aanplant van met door de Gemeente beschikbaar gesteld buurtbudget en door de Stichting in overleg met Beheer aangeschafte Lindenboom wordt eind Q1 2023 met deze verbossing aangevangen.

Met aandacht kijkt de Stichting naar “geprivatiseerde” stukken bos en naar plekken waar naar de visie van de Stichting oneigenlijk gebruik van de gelimiteerde ruimte in het bos wordt gemaakt. Het gaat hier met name om de bosrand aan de oostelijke zijde Nieuwendammerkade, de aanrijdroute naar Camping Vliegenbos en het parkeerterrein van het complex van Tennisvereniging Elzenhagen.

Het Stichtingsbestuur is in voortdurend contact met de afdeling Beheer, regelmatig vinden er afspraken ter plekke plaats waarbij zaken als jaarlijkse dunning en handhaving van het kampeer- en barbecueverbod aan de orde komen.

Sport

De beslissing om het complex van voetbalvereniging IJ-boys om te vormen tot tenniscomplex en dit te verhuren aan de Tennisvereniging Elzenhagen is 10 jaar geleden wellicht overhaast genomen. Nochtans kan de Stichting leven met de gedachte aan een kleine sportvereniging met vooral lokale gebruikers. Voor de groeiambitie van het bestuur van de Tennisvereniging -met eventuele uitbreiding met een nader te bepalen aantal padelbanen en het faciliteren van de wachtlijst- ziet de Stichting Vliegenbos geen ruimte. Sterker, de overlast die ontstaat door lichtvervuiling (van de masten bij de banen), geluidsdruk (bladblazers, padelbanen), het toenemende aantal verkeersbewegingen en het grijsparkeren op het parkeerterrein midden in het bos zijn zaken die met hoge prioriteit dienen te worden aangepakt. De geluidsoverlast is overigens mede op nadrukkelijk aandringen van de Stichting Vliegenbos aanzienlijk verminderd door de aanschaf van elektrische bladblazers. Bestaand overleg met een door de Gemeente speciaal met het onderwerp lichtvervuiling in met name kwetsbare natuurgebieden belaste medewerker is een aanzet naar een oplossing voor één aspect. De noodzaak om parkeerplaats midden in het tot de Hoofd Groenstructuur behorend stuk bos te faciliteren ontbreekt volkomen, indien de keuze op consolidatie valt in plaats van uitbreiding. Ofschoon er begrip is dat er een bepaalde norm is voor de verhouding tussen de schaal van der sportfaciliteit en het aantal parkeerplaatsen, pleit de stichting voor een politieke stellingname dat parkeren in de natuur behorend tot de

Hoofdgroen Structuur simpelweg ongewenst is. Voor de enkele toernooien die in het jaar georganiseerd worden is er afdoende parkeerplek in de openbare ruimte, met name op de Johan van Hasseltweg. Bovendien is met de ingebruikneming van de Noord Zuid lijn afdoende openbaar vervoer op loopafstand. Een herinrichting van het terrein met een geminimaliseerd aantal parkeerplekken, zou in potentie een halve hectare extra bos kunnen opleveren.

Opgaven 2023

Voor het lopende kalenderjaar heeft de Stichting zich een aantal doelen gesteld. Vanzelfsprekend heeft het ambtelijk advies en het daaruit voortvloeiende bestuurlijke besluit over de geformuleerde visie in Vliegenbos 3.0 grote prioriteit. Vooruitlopend daarop heeft de Stichting een lijst met “laaghangend fruit” geagendeerd. Conform het model van het vervangen van asfalt door halfverharding binnen de bestaande onderhoudsbudgetten zijn een aantal zaken genoemd die wellicht op beheerniveau of stadsdeelniveau uitgevoerd kunnen worden. Het gaat hierbij om zaken aangaande de openbare verlichting in het bos (en op het complex van de Tennisvereniging Elzenhagen), de kwaliteit van het water (en de reactie op het hierover gepubliceerde onderzoek), het middels een aantal relatief eenvoudige ingrepen in de padenstructuur tegelijkertijd het maximaliseren van de toegankelijkheid en het borgen van de integriteit van de wandelpaden.